

* * *

Janusz Królikowski, *Wady główne wciąż aktualne. Saligia*, Kraków: Wydawnictwo Rafael 2005, ss. 88

Idea wad głównych ma w tradycji chrześcijańskiej długą historię, w której przejrzyscie odzwierciedla się głęboka i realistyczna chrześcijańska znajomość człowieka, jego psychologii, kultury i możliwości duchowych. Jest ona bardzo ważna dla życia moralnego. Poznanie siebie, uświadomienie sobie obecności wad, to wyraz troski człowieka o motywy postępowania i przemianę swego życia na lepsze. Zanik poczucia grzechu i związane z tym zmiany kulturowe sprawiają narastające zagubienie wielu ludzi, którzy poszukują jasnych wskazań jak żyć po chrześcijańsku w skomplikowanym świecie.

Jedną z cennych pozycji, która ukazała się na rynku wydawniczym, a która może pomóc człowiekowi lepiej poznać samego siebie i zdemaskować wielorakie niebezpieczeństwa jest książka ks. Janusza Królikowskiego pt. *Wady główne wciąż aktualne. Saligia*, wydana i opublikowana w wydawnictwie „Rafael”. W książce Autor podejmuje refleksję nad problematyką wad głównych. Nie poprzestaje jednak na prezentacji tradycyjnej nauki na temat wad, ale ukazuje je w szerokim kontekście współczesnych uwarunkowań kulturowych. Zauważa, że dzisiaj pod wieloma względami mówienie o poważnym życiu straciło na znaczeniu. Jedną z przyczyn tego faktu jest brak systematycznej i odważnej refleksji nad rzeczywistością, w której żyje człowiek i którą tworzy swoimi działaniami. Stąd zaistniała potrzeba przypomnienia i przybliżenia człowiekowi na nowo podstawowych prawd.

Kwestia wad głównych legła dzisiaj niemal w gruzach. Zapomina się o nich mówić. Stąd w tej sytuacji ks. Królikowski widzi potrzebę powrotu do refleksji nad ludzkim działaniem i jego powagą, w które wpisuje się także doktryna wad głównych. Chodzi o to, by kształtować człowieka i prowadzić go do stawiania się sobą w wolności, a tym samym otwierania przed nim drogi do stania się w pełni chrześcijaninem.

Książka została podzielona na siedem rozdziałów logicznie ujmujących rozważania Autora według kolejności wad głównych. Każdy rozdział zawiera swój podtytuł, który jest niejako głębszym wyjaśnieniem konkretnej wady; wskazuje na jej istotę.

We wprowadzeniu ks. Królikowski stwierdza, że wady główne to zniewolenie ludzkich możliwości, a konsekwencją ulegania wadom jest bałwochwalstwo.

W rozdziale pierwszym zatytułowanym „Próżna chwała, czyli zafałszowany obraz siebie”, Autor podejmuje refleksję nad wadą pychy. Stwierdza, że w każdym człowieku jest przekonanie o tym, że wielkość decyduje o pomyślności człowieka i o jego dobrym samopoczuciu. Przeciwstawia jej pokorę. Pokora jest tą cnotą, która daje człowiekowi prawdziwy obraz siebie. W ujęciu chrześcijańskim żyć w pokorze, to żyć w prawdzie. Jednak dzisiaj – jak podkreśla ks. Królikowski – po 2000 lat obecności chrześcijaństwa w świecie, wiele jest dążeń do próżnej chwały, do urojonej wielkości, do stawiania siebie nad innymi. Autor zadaje sobie pytania o taki stan rzeczy i szuka odpowiedzi w analizowaniu motywów postępowania człowieka i jego zgody na wybór destrukcyjnych konsekwencji tej nowej pokory, która po-

woduje, że człowiek powątpiewa o wartości własnych celów, co w końcu prowadzi go do całkowitej bezczynności.

Rozdział drugi podejmuje problematykę związaną z wadą chciwości. Autor dokonuje analizy schematu tej wady, która wyraża się zarówno w chęci zdobywania, jak i chęci posiadania. Podkreśla, że chciwość jest „tylko uwodzicielskim oczarowaniem płynącym z posiadania pozornej władzy (władza = pieniądz), a tym samym jest dezercją przed autentycznym życiem, jeszcze bardziej przed śmiercią” (s. 27). Stąd istotnym zadaniem jest takie potraktowanie życia, by widzieć je w perspektywie celu.

„Nieczystość czyli rozczarowanie ludzkich pragnień” to kolejny rozdział, w którym zostaje przedstawiony cały szereg niebezpieczeństw, które wynikają z nowej formy egoizmu i tyranii, jaką jest nieczystość. Stąd walka z pornografią, jest tym samym walką o wolność człowieka. Aby dokładniej naświetlić poruszany problem, Autor sięga do myśli Platona, snuje refleksje nad ideologią feministyczną oraz odwołuje się do czasów współczesnych. Zakończeniem rozdziału jest odwołanie się do myśli Freuda, który pod koniec życia doszedł do wniosku, że „eros” nie kierowane rozumem nieuchronnie brata się ze śmiercią.

Rozdział czwarty koncentruje się wokół wady zazdrości. Zatytułowany jest: „Zazdrość czyli nieużyteczne zranienie”. Pomimo jej destrukcyjnych skutków i szkodliwości wada zazdrości jest bardzo rozpowszechniona i rodzi się ze spojrzenia na gotowe efekty pracy drugiego człowieka, i pozostawia w życiu człowieka głęboki ślad. Rozdział ten kończy myśl: „Jeśli Bóg będzie kryterium naszej tożsamości i działania, zazdrość nie będzie miała do nas dostępu, a tym samym unikniemy głębokich zranień” (s. 47).

W rozdziale „Łakomstwo czyli pozorne szczęście”, obalony zostaje najstarszy slogan, że ten jest szczęśliwy, kto jest bogaty, a tym samym nie odczuwa żadnego braku. Znajdziemy w nim rozważania nad kwestią posiadania dóbr i podejścia do tego problemu na przestrzeni historii oraz nad sytuacją człowieka w społeczeństwie nastawionym na konsumpcjonizm.

Problematyka szóstej wady głównej koncentruje się wokół tematu: „Gniew, czyli nasze ukryte oblicze” W tym rozdziale została dokonana przez autora analiza wewnętrznej dynamiki gniewu oraz szeroka gama treści z tym związanych.

Na końcu listy wad głównych zostało omówione lenistwo, a raczej ociężałość, która jest czymś w rodzaju połączenia lenistwa z nudą, rezygnacją i zniechęceniem. Przyczyną wszystkich chorób ducha, które dzisiaj gnębią człowieka jest pustka i poczucie braku sensu. Stąd ten rozdział nosi tytuł „Ociężałość czyli zagubienie sensu”

Ks. Królikowski dokonał dokładnej analizy poszczególnych wad głównych. Ukazał mechanizmy ich działania we współczesnym świecie, powołując się przy tym na bogate przykłady z literatury filozoficznej. Autor wskazał na destrukcyjne działanie poszczególnych wad, umiejętnie wy dobył korzenie i przyczyny ich powstawania. Wskazał również na skutki wad, jakie powodują w życiu poszczególnego człowieka i całych społeczeństw.

Rozważania ks. Królikowskiego przepełnione są licznymi odniesieniami do wielorakich ludzkich problemów moralnych. Zawierają też wiele cennych osobistych refleksji samego autora. Możemy również w tej pozycji znaleźć bogactwo myśli i zachętę do własnej refleksji. Autor dokonując analizy poszczególnych wad głównych, dostrzegł zasadniczy problem, który jest wspólny wszystkim wadom. Wskazuje, że uleganie wadom nie tylko wywiera negatywny wpływ na człowieka, prowadzi do ograniczenia jego możliwości i duchowego wzrostu, ale wywołuje w nim zniewolenia, które ograniczają jego wewnętrzną wolność.

Ks. Królikowski nie ograniczył się tylko do ukazania ogólnych perspektyw, ale ukazał szerzej i głębiej podejmowany temat. Warto zwrócić uwagę na aktualność podejmowanej problematyki wad głównych, trafność spostrzeżeń i przypomnienie podstawowych, chociaż czasem zapomnianych prawd. Znamiennej cechą zawartej w tej pozycji refleksji, jest koncentracja Autora na podstawowych wartościach chrześcijańskiego życia, poważnym traktowaniu życia, odważnej refleksji nad rzeczywistością, w której człowiek żyje i którą tworzy swoimi działaniami. Książka ta może być cenną pomocą w kształtowaniu człowieczeństwa i prowadzeniu życia prawdziwie chrześcijańskiego.